

Raj hočemo? *Lastno zakonodajo na lastnih tleh vzrastlega slovenskega ljudstva!*

Vabilo na naročbo. — Naš račun. — Za neodvisen list.

Zopet stopamo pred Slovence z vabilom, da se naroče na naš list.

Hvaliti „Avtonomista“ ne maramo. Če ga hoče kdo pohvaliti, naj ga pohvali — ali pa tudi graja. In če ga graja, naj pové javno, kaj mu ni prav.

Mi vemo samo eno, kar z mirno vestjo lahko trdimo, in to je, da smo se pošteno prizadevali **slovenskemu ljudstvu koristiti in mu povedati o vsaki zadevi resnico**. Ali se nam je to posrečilo ali ne, — o tem, kakor rečeno, sodba ni pristojna nam. Naj sodijo naši naročniki in bralci sami!

Tudi svojih računov nimamo vzroka prikrivati nikomur. Naš proračun izgleda za celo leto pri številu 2000 izvodov sledeče:

Tiskarna	K 264.368
Nagrade (za podlistke, član- ke itd.)	„ 100.000
Poštnina	„ 10.168
Uprava	„ 20.000
Pisarniške potrebe	„ 10.500

Skupaj . . . K 405.036

Toliko znaša proračun, na podlagi 2000 naročnikov za 52 številčk letno. O pravilnosti računa se vsak lahko prepriča v upravi lista ali pa v tiskarni. Večje število naročnikov cene ne izpremeni znatno zaradi druginje papirja.

Na podlagi tega proračuna moramo določiti ceno listu sledeče:

Za celo leto	Din 50.—
za pol leta	„ 25.—
za četrt leta	„ 12.50
za 1 mesec	„ 4.—
posamezna številka	„ 1.—

Plačil za inserate ne moremo kalkulirati, ker so inserati negotova stvar. Če bomo imeli tudi oglasov dovolj, bomo prilagali listu priloge.

Navedene številke izgledajo precej visoke, toda račun je račun. Mi nimamo svoje lastne tiskarne, ki bi z zaslužki na drugi strani lahko pokrivala pri-maniklaj pri listu, **ampak moramo plačevati polne račune**. Dalje tudi ne moremo zahtevati, da nam pišejo razni sodrudniki podlistke, politične in strokovne članke itd. zastojni. Nekaj gospo-dov to dela — bodi jim izrečena na tem mestu javna zahvala! Poštne in uprav-ne stroške pa je treba plačati, kakoršni pač so.

Listi, ki imajo lastne tiskarne ali pa kake druge denarne vire za kritje svojih primanjkljajev na razpolago, so bahiko nekaj cenejši. Mi pa cenejši ne moremo biti, ker nimamo niti fondov niti tiskarne, **ampak samo svojo delovno moč in moč svoje ideje.**

Naša iskrena želja je, da napravimo list kolikor mogoče neodvisen. To pa je mogoče le, če krijeemo stroške lista z dovoljnim številom naročnikov. Samo popolnoma neodvisen list bo vedno lahko povedal vselej o vsem in vsakemu in o vsakem, kar je prav in res.

V prijetni nadi, da bo slovenski narod znal ceniti vrednost neodvisnega lista, ki ne zasleduje nobenih drugih ciljev, kot onega, ki je zapisan na vrhu lista v vsaki številki, se priporočata svojim dosedanjim naročnikom in bralcem za prav uspešno nabiralno delo ob novem letu: Uredništvo in uprava „Avtonomista“.

Nabirajte naročnike za „Avtonomista“.

LISTEK.

**Cesarski dohtar Ilešič, vulgo
Ilešič, in spe Ileshitch.**

Nam je vedno le za stvar in ozirno gremo preko slabosti kake osebe, ki so ji pač prirojene. Vsaka ozirnost pa je dopustna le dotlej, dokler ne postane občno škodljiva in dokler imetnik sam ne postane napram drugim brezobziren.

S famoznim jezikogojem Plešičem smo se že nekaterikrat pečali, ker se čifutsko povsod vsiljuje, kjer je kaj političnega hrupa, zanj pa patriotičnega »kšefta«. Ker kolporterja lastne slave ne vzamemo resnim (kakor doslej nihče), smo ga le s humorjem malo pobožali. Kako se pa v zadnjih časih g. Plešić udejstvuje, to gre preko šale in tu ne smemo molčati; kajti drugače si bo ta ljubljanski profesor zagrebskega vseučilišča domišljal, da on sme vse. Bodoči zgodovinar jugoslovanskih značajev ne bo prezrl škandaloznega načina, kako je idealni bivši »naš« Plešić denunciral o priliki zagrebskega kongresa svojega tovariša in tekmeca dr. Mihajla Rostoharja v demokratskem listu »Riječi«, dne 16. septembra t. l. v št. 212. — Res! Prisojevali smo Plešiću in Plešiću vsako vihravost, a kljub temu smo ga smatrali za... itd. Vsekako je bila »Riječ« toliko

previdna in pošena, da denunciacije ni naložila na svoje rame, ampak jo je izrečno natovorila svojemu informatorju Ilešiću; piše namreč: »Na kongresu samom je govoril i Slovenac dr. Mihajlo Rostohar. Mi toga gospoda nismo dobro poznavali, ali nam je sada prof. Ilešić dao o njemu ovo razjašnjenje...« In nato se dr. Rostohar denuncira, da je bil leta 1913. nasprotnik jugoslovanskega pokreta in kajpada nasprotnik Ilešićev in dr. Vošnjakov; z vso zlobo se namiguje, da ni jasno, kako stališče je Rostohar med vojsko zavzel napram Masaryku (s tem bi Ilešić rad ugonobil Rostoharja, ki ima svoje postojanko na Češkem!) itd. Očita se Rostoharju, da je pisal v nemški list »Union« v Pragi; Ilešić računa s tem, da današnje občinstvo ne ve, da je ta list zastopal češke interese, kakor sedaj »Prager Presse« (prim. »Agramer Tagblatt«) itd.

Kako globoko je padel Plešič-Plešić, da se poslužuje takih sredstev! Pri tem ne pride nič v poštev, ali odobravamo, kar je dr. Rostohar pisal in počel.

Se globlje pa se je pogreznil Ilesič s svojim člankom (v »Knjiž. Glasniku«) »Slovenija — anahronizem«. Se »Slovenski Narod«, ki je do nedavno prinašal vsako čačko Ilesičevo — dasi je predsedal i njemu i nam — je dne 28. novembra t. l. zaradi tega članka zavihtel bič nad nekda-

Zgodovinski trenotek.

Meseca marca prihodnjega leta bo stopilo prebivalstvo kraljevine SHS zopet na volišče.

Te volitve bodo za Slovence odločilnega pomena za dolgo vrsto let ali pa — za vedno. Pri teh volitvah se pojde za nič več in za nič manj kakor za odločitev v vprašanju: Ali bomo Slovenci še ostali Slovenci ali pa se bomo potopili v srbsko morje?

Ko so ustvarjali našo državo, so takrat odločilni in vodilni moške mnogo govorili o enakopravnosti vseh treh jugoslovanskih plemen, ki naj bi se združila v eno državo. Tako so govorili na Krfu, tako so govorili v Ženevi, tako so govorili v Belgradu. Navdušenje za skupno državo je bilo velikansko in je doseglo svoj višek l. 1918.

Kaj pa doživljamo danes? Namesto pričakovanega gospodarskega blagostanja nas Belgrad gospodarsko izmozgava in uničuje, naša trgovina propada, slovenska inteligenca (posvetna in duhovska) strada, kmetje in delavci pa romajo v Zagreb pred konzulat Zedinjenih držav, da si ustvarijo tam daleč preko morja novo življenje! Slovenske mu ljudstvu postaja njegov lastni dom tujina, ne po krivdi slovenskega ljudstva, ampak vsled nečutenega gospodarskega pritiska onih, ki danes odločujejo o naši usodi in s pomočjo tistih slovenskih nesrečnežev, ki so iz gole sebičnosti in iz nerazumljivih strankarskih odirov hodili in še hodijo koristiti in interese slovenskega naroda v Belgrad **prodajat!**

Namesto svobodnega kulturnega razmaha smo dočakali neverjetno tlačenje in gaženje in oviranje slovenskega kulturnega razvoja. O našem šolstvu odločujejo danes ljudje, ki komaj vedo, kaj je šola. Naš najvišji kulturni zavod, slovensko vseučilišče v Ljubljani, pa plava stalno med nebom in zemljo na tenki niti in Belgrad drži v rokah ostre škarje, vedno pripravljen, da to nitko odreže.

Takih in podobnih „svobod“ uživamo danes nebroj. Vse te „svobode“ pa so zakonite in postavne, zakonito podlago pa je to nečuvstvo nasilje, ki ga vrši Belgrad nad nami, našlo v nesrečni Vidovdanski ustavi!

Tu tiči vir naše nesreče! Vidovdanska ustava ne pozna enakopravnosti, ne pozna bratstva, ampak priznava in omogoča edino-le gospodstvo enega jugoslovanskega plemena nad ostalimi in izroča temu plemenu neomejeno moč nad celo državo. **Zato mora vidovdanska ustava pasti.**

Padla bo pa le takrat, če bodo Hrvati in Slovenci stopili meseca marca na volišče kot **organizirane narodne celote**. Hrvatje imajo tako organizacijo že. A mi Slovenci? Poglejmo, kako smo pripravljeni mi na ta velevažni dogodek!

Kakor vse kaže, bomo Slovenci stopili na volišče **ne kot organizirana narodna celota, ki se zaveda, da se bojuje za svoj obstoj kot celota, ampak razdrobljeni in razcepljeni in razkosani** na pet, na deset, mogoče tudi na tisoč dvesto in dvainosemdeset strank in stranic, izmed katerih se jih najmanj devetdeset odstotkov poganja in puli za — belgrajsko ljubezen! V dnevnih listih že beremo, kako drče salonski vozovi v Belgrad, v njih pa se vozijo slovenski „vodilni“ možje snubit za belgrajsko pomoč proti svoji lastni krvi in proti svojemu lastnemu rodu! O žalost in sramota!

Mi pa kličemo slovenskemu ljudstvu v zadnjem trenutku: Slovence, vzdrami se in vstani in izpljuni iz sebe tiste izrodke, ki te hodijo prodajat! Vrzi ob tla tiste zaslepljene, ki ne vedo, kaj je moštvo in kaj je ponos!

Če hočejo Slovenci še ostati Slovenci, se morajo strniti po vzgledu Hrvatov **v eno samo neprodirno vrsto. Danes je zadnja prilika**, ki se ne vrne morda nikdar več! Zadnja prilika je, da si priborimo **gospodarstvo na svoji zemlji** in sicer gospodarstvo, v katero ne bo smela in tudi ne bo mogla pose-

njim svojim zvestim pristasem so-
čakčakcem, a ga zaenkrat ni udaril do-
živega; saj še ni preteklo leto dni, ko
sta skupno delovala za domovino!

Nam pa je ta članek razkril preteklost in bodočnost tega najbolj kričечеge pristaša, rekli bi Jugoslavije, a ne vemo, kako misli Plešič imegovati tisto domovino, za katero se on »bori« z jezikom in s tinto, kadar mu to kaj nese! Da, nese! — Po takih njegovih činih, kakor jih zdaj uprizarja, bi bil greh, ko bi molčali. Zato vprašamo: 1. Kje ima Plešič tisti dragocen dohtarski prstan, za katerega je pri avstrijski vladi mesece in mesece klečeplazil, da se je že gnusilo profesorjem in drugim, dokler ga ni izmoležoval pri cesarju Francu Jožefu I.? 2. Je li ta prstan kot znak svojega suženjstva Plešič vrnil avstrijskemu dvoru? Ali gnevno potepal? Ali ga podaril tistemu društvu, ki mu je plačalo komedijantsko potovanje po Jugoslaviji? 3. Ali je že delal pokoro za to, da se je vsilil k avdienci pri cesarju Francu Jožefu, v ponižno zahvalo za podeljeni prstan, ki mu je dal častni naslov **cesarskega dohtarja**? 4. Ali še ni odložil svojega doktorata, priprosjachenega na tak način pri avstrijskem cesarju? Najlaglje bi ga odložil tedaj, ko se je vrival v okolico našega kralja... 5. Da spoznamo njegovo nesebično patriotično mišljenje, naj nam pove, koliko vrst je napisal in koliko besed

govoril brez honorarja? 6. S pomočjo Röntgenovih žarkov naj nam posname sliko svojega srca, iz katere bomo spoznali in se učili, kako se naredi, da mož s takim sreem v istem času mirno uživa koristi ene države in enega naroda, med tem ko ju efijalt-sko črni drugi državi in drugemu narodu. 7. Ker ne vemo, koliko dni življenja je nam še usojenih, on pa brez dvoma ovekovečen, naj nam Ilešič pove, kateri narod bo on prihod-njič (ker je izdal Slovenijo!) osrečil s svojim izneverjenjem? Avstrijo, Hrvatsko in Slovenijo je že izdal; mari pride zdaj na vrsto Srbija? Mi, ki opazujemo njegov polet, še upamo to doživeti; čakamo le, da nudi Ilešiču dovolj dragocen prstan ali primeren nadomestek. A kam naj se Ilešič obrne na to? Ker Turki janičar-jevi ne morejo več, ker so Bolgari v zvezi s Turki in so Grki, Albanci in Rumuni sami po zlatu pohlepni, Madžari pa habsburgovci, zato bo Ilešiču še odprta pot k Francozom, in tedaj se bo njegovo ime tretjikat predrugáčilo: **Ileshitch**; ali pa k eiganom: pri teh se bo podpisal le z odtiskom palca!

In to je resnična perspektiva o Plešiču-Plešicu-Pleshitchu. —

Cankar na onem svetu pa se morda roga, da bo konec koncev celo Pleschütz...

P. v. s.
[da. 7. Tomingsek]

gati nobena tuja roka! Kadar pa bomo imeli svoj lastni dom, takrat naj se začno zopet klati razne stranke med seboj magari na življenje in smrt! **Prvo pa je: gospodarstvo v lastnem domu!** Ako tega ne dosežemo, nam ne bo preostalo drugega, kakor da se bomo topli in bili med seboj s pomočjo — Belgrada, ki bo protežiral danes to, jutri ono stranko, koncem koncev pa nas bo pogoltnil vse skupaj!

Velik in zgodovinski pomemben je trenutek, ki nas čaka spomladi. Na Slovencih samih pa je, da se odločijo, ali hočejo postati gospodje v svoji hiši ali pa hočejo ostati še dalje ponižni hlapci.

Nekaj strašnega je to, da naš rod kar ne more iz hlapčevanja in priklanja ven! Enkrat Dunaj, enkrat Belgrad, enkrat bo morebiti Angora ali pa Peking — samo da se „klanja“. Zakaj ni mogoče, da bi se tudi Slovenec en-

krat ne zavedel svoje veljave in svoje vrednosti in udaril ob mizo in rekel: Ne bom več služil, ne bom več prosil, ne bom se več priklanjal, ker mi moja zemlja že toliko rodi, da lahko sam živim brez tuje „milosti“. Zakaj ni mogoče, da bi tudi Slovenec ne rekel: Ne bom več služil in se udajal, ampak jaz se hočem kot svoboden in neodvisen narod s svojimi brati pogajati kot enak z enakim? Zakaj to ne bi bilo mogoče?

In glejte, do tega mora priti, če hočemo, da bodo imele volitve na spomlad za Slovence sploh kakšen pomen! Če tega ne bo, je vse izgubljeno, izgubljeno bržkone za vedno! Če tega ne bo, bodo v Sloveniji pač še životarile razne stranke, seveda z belgrajsko pomočjo, narod kot tak pa bo obsojen na smrt. Smrtno sodbo Slovincu pa si piše Slovenec sam, ker prosi in se klanja in ne zna postati gospod, neodvisen in samsvoj gospod!

Škofovo pismo.

V zadnji številki našega lista smo objavili pismo, ki ga je naslovil ljubljanski škof na vernike svoje škofije s prošnjo za pomoč oni njegovi duhovščini, ki danes strada.

To škofovo pismo je zgodovinski dokument prve vrste!

Pokličimo si njegovo vsebino še enkrat v spomin. Škof najprej ugotavlja, da država še ni smatrala za potrebno izpremeniti zastarelega zakona o službenih prejemkih slovenske duhovščine, vsled česar je »zadnji čas prišlo v velike stiske zlasti večje število gg. kaplanov (okrog 35), ki so prejeli katehetsko plačo, ker poučujejo 20 ali več ur na teden krščanski nauk v šolah. Ta plača se jim je namreč ustavila, ker so na nepojmljiv način izostale v državnem proračunu večje postavke za šolstvo v Sloveniji.«

Škof torej ugotavlja, da država pač zahteva od duhovnikov delo, tega dela pa ne plača. To ugotavlja škof, torej mož, čegar beseda se sliši tudi daleč v vnanji svet!

Teh besed pa ni škof zapisal ne premišljeno ali morebiti v prvi hipni razburjenosti, kar bi bilo sicer popolnoma razumljivo in tudi opravičljivo. O ne!

V svojem pismu pravi sam: »Prašal sem pri pokrajinski ljubljanski vladi. Reklo se mi je, da hočejo poskusiti, da bi vsaj za nekatere gospode kako nadomestilo dobili. Ali bodo kaj dosegli? Morda kaj malega!«

In dalje: »Tudi jaz bom v kratkem podvzel, kar bo mogoče, da pomagam. Ali bom kaj dosegel? Ne vem!«

Strahovit obup odseva iz teh vrst, obup, kakor ga rodi samo strto srce!

Predno se je torej škof vsedel za mizo in pomočil pero v svojo grenko žalost, je prosil in molodel od Poncija do Pilata. Prosil je za pravico, a našel je ni! Našel je ni ne v Belgradu, kamor je hodil v svoji tugi pritiskati vse mogoče kljuge, našel je ni v Ljubljani in je v Ljubljani tudi najti ni mogel, ker ljubljanska »vlada« je danes le še prazna senca in goli nič brez pomena...

Naj reče kdo o ljubljanskem škofu kar hoče, eno mu mora priznati vsak, da ima namreč blago in plemenito srce. Dokazov za to ni treba, ker govore dovolj glasno njegova dela, ki jih je rodila njegova nesebična požrtvovalnost.

Kako more biti pri srečanju plemenitega srca, ko vidi, da njegovi soproci stradajo? Kakšni občutki morajo prevzemati to blago srce, če najde za svoje besede povsod gluhia ušesa in zaprta vrata, zaprta vrata v državi, za katere vstvarjenje je še nedavno zastavil skoro svoje življenje? Kako se je moralo zadirati pero v papir, ko je pisalo strašne besede: »Ali bom kaj dosegel? Ne vem!«

Take obupne besede more roditi edino-le globoko razočaranje!

Le spomnimo se na 1. 1918.! S kakšnim navdušenjem je takrat vsak Slovenec pozdravljaval novo državo! Tam doli z juga so pričakovali tisoči in tisoči Slovencev svojega odrešenja in v duhu so gledali tisoči in ti-

soči že sijajno svojo bodočnost. Ime vsakega srbskega generala so izgovarjala usta z nekim svetim spoštovanjem in pred trpljenjem srbskega vojaka so se pripogibala kolena. In ko je napočil dan zmage, so ga zopet slavili tisoči in tisoči v nebrzdanem veselju in brezmejni radosti. S temi tisoči je čutil in se veselil tudi častitljivi ljubljanski vladika kot svoj med svojimi...

Danes pa ti tisoči čutijo drugače. Čutijo tako kot človek, ki se prebudi iz prekrasnih sanj in ga objame zopet vsa bridkost vsakdanjega trpljenja. Namesto veselja odseva z obrazov žalost, obup, razočaranje... Tudi med temi tisoči je danes ljubljanski škof kot svoj med svojimi...

Da, globoko se je zadiralo pero, ko je pisalo besede, polne srčne žalosti!

Nekaj mesecev je tega, kar se je obrnila medicinska fakulteta ljubljanskega vseučilišča na slovenski narod s prošnjo za pomoč. Dotični oklic so podpisali najodličnejši slovenski politični predstavniki. Ali je imel oklic kaj uspeha ali ne, to je druga stvar, o kateri danes ne govorimo.

Slovenska javnost tega oklica v celoti bržkone ni razumela. Ljudje so si bržčas rekli: Prošnja je to, kakor vsaka druga in basta!

Pa ni tako. Tisti oklic ni bil samo prošnja, ampak mnogo, mnogo več! Tisti oklic je bil prvi apel na slovenski narod, naj se osamosvoji in naj si iz lastne moči ustvari to, kar mu »bratska« belgrajska vlada ne da! Tisti oklic je bil prvi glasni protest proti Belgradu in njegovim metodam in prvi poziv slovenskemu ljudstvu, na se za tiste metode ne zmeni, ampak naj se postavi na svoje noge in naj ustvarja samo iz sebe, iz svoje moči, to kar potrebuje. Tisti oklic je bil prvi akt mirne, tihe evropsko-kulturne slovenske revolucije, ki ne dela z bombami in z noži, ampak z razumom pred vsem svetom!

Škofovo pismo je drugi akt te vrste!

Kakor so našli slovenski znanstveniki pot k svojemu narodu, tako je našel isto pot tudi ljubljanski škof!

V svojem pismu pravi: »Naročil sem gospodom župnikom, naj v dotičnih župnijah sestavijo odbor vplivnih vernikov, ki bodo poskrbeli za tolike prispevke župljanov, kolikor so za preživljanje zgoraj opisanih gospodov nujno potrebni!«

S temi besedami se obrača škof na svoje vernike, ali z drugo besedo: **Obrača se na slovensko ljudstvo.**

To je edino prava pot: Priziv in poziv na narod sam!

Slovenska duhovščina je zrastle iz naroda in z narodom. Tudi škof je izšel iz tega naroda. In vse, kar je izšlo iz slovenskega rodu in je ostalo ž njim in gre ž njim, tega slovenski rod ne bo pustil. **Kdor črpa svojo moč iz svojega rodu, je nepremagljiv, kakor je nepremagljiv rod, ki črpa svojo moč iz svoje rodne zemlje!**

Čisto gotovo je, da bo sledil prvega in drugemu pozivu na narod tudi še tretji in četrti itd.

Ali ne bo tudi g. pokrajinski namestnik prisiljen, obrniti se na slovenski narod s prošnjo, naj preživi njegove upravne uradnike in njihove družine?

Ali ne bo tudi g. finačni delegat prisiljen obrniti se na slovenski narod s prošnjo, da preživi njegove finančne uradnike in njihove družine?

Ali ne bo tudi predsednik sodišča prisiljen, obrniti se na slovenski narod s prošnjo, da preživi njegove sodnike in njihove družine?

Ali ne bo tudi UJU prisiljeno i. t. d.?

Tako se dela mirna in tiha slovenska revolucija! In narod se bo oglašil, ko pride čas!

„Avstrijakantstvo.“

Takoj po vojski se je med nami silno udomačila beseda »avstrijakantstvo«. To je bila silno huda beseda in kogar se je prijel ta očitek, je preživljal težke ure...

Kaj pa so hoteli ljudje povedati s to besedo? »Avstrijakanta« so imenovali navadno tistega, kdor je bil »za Avstrijo«. Dalje so imenovali »avstrijakante« vse uradnike brez izjeme, ki so bili pred vojno v avstrijski državni službi, vse oficirje, ki so služili v avstrijski armadi itd. Vse je bilo »avstrijakant«.

Čudno je, da niso imenovali s tem lepim nazivom nobenega vojnega dobavitelja — ja, to je nekaj drugega. Pred milijoni je treba poklekati... Čudno je tudi, da niso imenovali tako vseh, ki so pili kavo, kajti tudi kava je državi nesla!

Čudno je to, pa kaj ni vse čudno! Najbolj čudno pa je to, da so ravno tisti, ki so najglasnejše rjaveli proti »avstrijakantom«, danes sami največji »avstrijakanti«!

Čudno je to, kaj ne? Pa vendar ni čudno. Treba je le razumeti, kaj pomeni beseda »avstrijakant«.

»Avstrijakant« ni tisti, kdor je bil v avstrijski državni službi, ali pa vojak, ali pa kdor je plačeval redno svoje davke in kadil tobak in pil kavo, ampak tisti, kdor ni znal drugega kakor klanjati se v pasji ponižnosti pred Dunajem. To so pa delali vsi

Tebi ljubljanski vladika, pa kličemo s Tugomerom:

»Trd bodi, neizprosen, mož je klen!«

Vzemi v svoje tresoče se roke svojo pastirsko palico, in z mitro na glavi in odet v dostojanstveni hermelin stopi s svojimi v prve vrste onih, ki se bore za svoja prava! Preko slovenskih gričev in ravnic so hrumele že hude nevihte, a slovenskega roda še niso strle in ga ne bodo! Stoj svojemu narodu ob strani s svojo močno avtoriteto in s svojim bogatim izkustvom in s tvojim narodom vred boš zmagal tudi Ti!

Slovenci od Bleiweisa dalje! Ali je bilo to priklanja in hlapčevanje potrebno ali ne, ali je bilo iz političnih ozirov oportuno ali ne, to je druga stvar. Dejstvo je, da smo bili vsi brez izjeme v duhu priklanja vzgojeni in kar smo se kot Janezki naučili, smo kot Janezi znali.

In to, kar smo se naučili v avstrijski dobi, znajo premnogi med nami še danes in najboljše tisti, ki so najbolj kričali na »avstrijakante«. Kaj delajo ti ljudje danes? Ali se ne priklanjajo po pasje ponižno pred Belgradom, še ponižneje, kot so se priklanjali stari »avstrijakanti« pred Dunajem? Razlika je le ta, da je namesto Dunaja stopil Belgrad, priklanja in hlapčevanje in medsebojno obrekovanje pa je ostalo!

Bistvo »avstrijakantsva« ni »zvestoba Avstriji«, ampak hlapčevanje!

Sedaj pa odgovorite na vprašanje: Kakšen je razloček med starimi »avstrijakanti« in novimi »srbiakanti«?

Odgovor se glasi: **Nobenega razločka ni.** Hlapčuje eden, hlapčuje drugi.

Mi pa pravimo: Ne hlapčujte, ampak bodite zavedni, moški in ponosni Slovenci, ki se ne marajo nikomur več priklanjati: ne Dunaju in ne Belgradu!

Sami hočemo biti gospodje na svoji zemlji!

Današnji problem slov. duhovščine in tudi drugih naših stanov.

Iz najrazličnejših krajev in kotov Slovenije se nam je nabralo toliko dopisov iz duhovniških krogov glede njihovega materijalnega in stanovskega položaja v naši novi državni domovini, da jih ne moremo objaviti, ker bi morali sicer listu pridodati kakšnih deset prilog. Tega pa pri naših skromnih finančnih sredstvih ne zmoremo! Zato naj nam ti dopisniki oprostite; hočemo pa s tem člankom posneti vsebino teh dopisov v splošnem zato, da bo naša javnost nekoliko informirana in tudi gg. dopisniki sami.

1. Največ duhovniških dopisov se peča s slabim gmotnim stanjem in s socialnim vprašanjem duhovščine. Dohodki duhovščine so trpeli zlasti s padcem vrednosti denarja. Stevilke so ostale skoro predvojne. Večina župnij v Sloveniji je revnih. Poleg tega so se dohodki marsikje znatno znižali vsled gonje protiklerikalnih strank po kmetih, češ, »farju nič dati, ali pa mu odplačaj biro le v denarju.« Pastirska služba, če se jo vestno vrši, je težavna, zlasti v hribovskih krajih. Duhovniki so, ki nimajo zadostne oblike in obutve, ki trepečejo mraza v ylažnih spovednicah, ki morajo ponoči ob vsakem vremenu časih ure daleč v hrib in breg, da prinese bolniku zadnje tolažilo. Dostikrat morajo po svoji vesti deliti pouk mladini in odraslim v mrzlih nezakurjenih sobah. Poleg tega leži na njih rame njih težko breme prosvetnega in obče gospodarskega dela v fari. Povsod bodi, vse stori, vse nadzoruj, vse delaj — in vse zastoni!

2. Druga vrsta dopisov se pritožuje nad ogleduhi »v korist države.« Kadar so državne maše, si že vsakdo domišlja, da sme duhovnika nadzorovati v cerkvi, tolmačiti vse njegove kretnje in ga potem opravičeno ali

neopravičeno denuncirati oblastim, češ, da je »protidržaven«, da »sovraži državo in vladarja« itd.

3. Tretja vrsta dopisov se peča s politiko Slovencev v Belgradu in se pritožuje nad »neuspehi«. To poglavje je zelo delikatno, ker je sodbo zelo težko izrehati, zlasti če ne poznamo razmer.

4. Četrta vrsta dopisov se peča z razmerjem duhovščine do države. Velik del njenega dela je namenjen državni administraciji. V tem oziru je duhovnik nekaj državnih organ. Toda ta organ se zaničuje in devlje v nič, njegovo delo država ne plača, ampak zahteva zastojno delo. Nek župnik nam piše, da mu država ne povrne niti svinčnikov, peres, tinte in papirja, kar vse potroši za izključno državno — administrativno delo in poročanje.

5. Peta vrsta teh dopisov se peča s tem, da je treba razmerje cerkve do države in obratno razčistiti. — Iz vseh dopisov pa veje tradicionalna zavest, da hoče slovenski duhovnik iti v vseh primerih z ljudstvom, pa čeprav bi imel pri tem še bolj trpeti.

Mi smo ponovno že o vseh teh vprašanjih pisali. Naj danes vse te dopise reasumiramo in povemo tole:

Položaj je težak, katolištvo je zavedno razvito zgolj v Sloveniji v tej državi. Hrvatje so sicer tudi katoliki, toda tiste izrazite katoliške zavesti, kakor pri nas — pri njih ni! Večina prebivalstva naše države je pravoslavna in — turška. Ta večina civilizatorno ne dosega niti Slovencev niti Hrvatov. Zato nima še razumevanja za vse kulturne in socialno-gospodarske razvitejše potrebe naše. Ves problem je v tem: Naša katoliška vera je vseobča, je internacijska, kakor krščanstvo sploh; pravoslavna vera pa je srbsko nacional-

na. Naloga našega idealnega duhovnika je, učiti ljudi večnih resnic in jih vzgajati k medsebojni ljubezni. S tem hoče rešiti tudi velika socialna vprašanja naše dobe: »Ljubi svojega bližnjega kakor samega sebe!« V tem je zapopaden največji socialni nauk Jezusa Kristusa za vse ljudi in za vseposred. Pravoslavni duhovnik pa zacenja svojo propoved z besedami: »Brače Srbi!« Toda ni treba misliti, da so zaradi tega Srbi slabi ljudje. Tudi srbski kmet in delavec sta pošlena in miroljubna in gostoljubna človeka po svoji veri, ako sta res krščanska. Mi Slovenci imamo kruto zgodovino za seboj. Toda resnica je, da smo po svoji veri ljudje, a po svoji miselnosti Evropejci. Od Nemcev, ki so dolga stoletja bili naši gospodarji, smo se naučili, vsaj to,

da se mora v šoli učiti le resnice. V srbskih šolah ni tako. Tam se danes uče, da smo Slovenci bili pokatoličnjeni kot robje in da smo vedno radevoljno služili tujcem. Naša književnost je vedno dihala slovansko in socialno. Vsi večji naši pisatelji in pesniki so ljubili naše kmetstvo-delavstvo, iz katerega so sami izšli. Pri Srbih je cerkev sluga države in nacionalizma, pri nas pa smatra ljudstvo svojo vero — in ta je slučajno katoliška — za obče človeško. Naša književnost in miselnost naše ga ljudstva sploh pa ste evropski in slovanski. Srbska gospoda je proglasila vero, šolo in književnost za nacionalno srbsko zadevo — toraj za nekaj gosposkega, s čimer preprosto ljudstvo ne imej stikov! Pri nas narodnost ni bila nikoli nekaj abstraktnega, ampak samo del človečanstva.

Narodni smo bili zato, da bi mogli biti internacionalni, po svoji internacionalni veri smo se pa čutili predvsem ljudje!

Srbski kmet ni kriv te svoje nesreče. On je pošten, ali nesrečen. Njegova gospoda mu je vero ljubezni spremenila v vero sovražstva, knjigo in šolo mu je izprevrgla iz sredstva ljubezni in izobrazbe v sredstvo sovražstva. Ta gospoda je zavrgla dobroto in poštenje, pa mu je za to dala vero v silo, v laž, v prevaro.

To je istina. Kako moremo mi živeti mirno drug poleg drugega? Samo tako, da dobimo Slovenci in Hrvati svojo državnost v tej skupni državni domovini, to je svoj lasten dom in mi edini tudi ključ od tega doma. To je edina mogoča razrešitev težkih

socijalnih problemov, ne le katoliške duhovščine, ampak tudi vseh ostalih stanov: delavca, kmeta, obrtnika in uradnika, spleh vseh, ki delajo bodi z rokami bodi z glavo!

In tu je popolnoma zgrešeno, če bi zahtevali samo nekakšno megljeno avtonomijo, kakor so jo imele nekdanje pr. Kranjska, Stajerska itd. To ni nič, to bi bil »Blažev žegen«. Preberite trikrat ali petdesetkrat naše vodilno geslo na čelu našega lista. Potem boste morda razumeli, kaj je cilj in kje je rešitev. Nočemo politike s tem ali onim — ičem, ampak našo lastno, slovenskega ljudstva politiko!

Vse drugo bi bilo — politično šušmarstvo!

ZA NOVO LETO!

Giovanni Papini:

Povest o Kristusu.

Prevaja Peter Klemen.

Nedolžni otroci.

Nikoli ni nihče zvedel, koliko dekcev je bilo žrtvovanih Herodovemu strahu. Ni bilo prvič, da so v Judeji presejali na mečevi rezi dojenčce, oklepajoče se materinih grudih. Hebrejski narod sam je v starih časih kaznoval sovražna mesta s pobojem starih, nevest, mladeničev in otrok. Le devicam je prizanašal in jih peljal s seboj za sužnje in prilježnice. Bog sam, ljubosumni Jehova, je pogosto zapovedal pokolj in zdaj je Idumejec porabil zakon krvnega maščevanja na narodu, ki je bil zakon sprejel.

Ne vemo, koliko je bilo nedolžnih, toda vemo, če smemo verovati Makrobiju, da je bil med njimi tudi Herodov sinček, ki ga je rodila v Betlehemu neka dovilja. Kdo ve, če je pomenilo to za starega vladarja, soprogorca in detomorca, sploh kako maščevanje; kdo ve, če je sploh kaj trpel, ko je prejel sporočilo o grozoti. Kmalu za tem se je moral stegniti tudi sam za gnusno boleznijo. Živo telo mu je gnilo, Crvi so mu izjedali moda, noge so se mu vnele, dihal je hitro, sapa mu je neznosno smrdela. Bil je zoprni sam sebi in pri obedu je z nožem poizkusil samomor. Končno je umrl, prej pa je še naročil Salomi, naj da pomoriti veliko število mladeničev, ki so bili zaprti po ječah.

Pokolj Nedolžnih je bil zadnje junaško delo smrdljivega in okrvavljenega starca. Ta daritev Nedolžnih pred zibko Nedolžnega, ta krvni dar za novorojenca, ki ima priti na svet in darovati svojo kri v odpuščanje za grehe krivičnih, ta človeška žrtev Zanj, ki ima biti tudi sam žrtvovan — ima proroški pomen.

Tisoči in tisoči nedolžnih so morali umreti — pozneje, po njegovih smrti, umreti, četudi so imeli na sebi en sam greh, in ta je bil: da so verovali v njegovo Vstajenje. Rodil se je, da umrje za druge, pa glej tisoče rojenih, ki umirajo Zanj, kakor da bi morali z glavo plačati njegovo rojstvo.

Neka strašna skrivnost je v tej krvavi daritvi čistih ljudi, v tem decimiranju sovratnikov. Bili so iz one generacije, ki ga je morala pozneje izdati in križati. Oni pa, ki so jih Herodovi vojaki zaklali tisti dan, ga niso videli, niso mogli videti svojega Gospoda. Rešili so Njega s svojo smrtjo — in sami sebe so rešili za vselej. Bili so nedolžni in so ostali nedolžni na vekomaj. Njih preostali očetje in bratje jih pač maščujejo, a jim je odpuščeno, ker ne vedo, kaj delajo.

Egiptovsko pregnanstvo.

Neki krščanski pesnik je zapel komaj rojenemu Jezusu sledeči ajatutaja:

Spavaj, dete, ne joči,

spavaj, nebeški otrok!

Naj ne plaši te nikoli

zemeljski jok in stok!

Toda Marijin sin se ni učlovečil, da bi spal. Naj le razsajajo nevihte, On

se jih ne bo bal. Bolj kakor Siddharta zasluži Jezus ime »Prebujen«. Namenjeno mu je bilo, da ne bo mogel spati v hlevu, kjer riga osel, predhodnik vseh oslov, ki bodo rigali za njegovimi stopinjami; v hlevu, kjer muka vol, da govore drugi voli v njegovi navzočnosti; v hlevu, kjer pastirji izprašujejo in Modri blagoslovljajo. Ne bo mogel spati, ko se približuje cepetanje morilcev, ki jih pošilja Herod. Nikdar ne bo spal do zadnje noči, ko bo trpel pod oljkami med enajsterimi, ki so zaspali.

In tudi Mariji je bilo usojeno, da ne bo mogla spati. Komaj se zvečer betlehemske hiše začne potapljati v mrak in zagore prve lesčerbe, odpotuje Marija skrivoma kakor begunka, kakor tatica, ki jo zasledujejo. Kralju ukrade življenje; reši narodu up; pritisne k prsim svojega sinčka, svoje bogastvo, svoje trpljenje.

Krene proti zahodu; prehodi staro deželo kanaansko in zagleda po kratkih pohodih, kajti dnevi niso dolgi, reko Nil in ono zemljo Mizraimovo, ki je stala njene očete toliko solza štirinajst stoletij poprej.

Jezus, nadaljevalec Mojzesov, toda istočasno nekaj Protimojzes, naredi ravno nasprotno pot, kot jo je naredil prvi rešitelj. Hebrejci so živeli pod bičem egipčanskim; bili so sužnji, s katerimi so Egipčani grdo delali, jih neradi gledali in z davki preoblagali. Pastir iz Madiana je postal pastir Izraelov in je peljal trmasto ljudstvo skozi puščavo ter mu pokazal Jordan in čudovite vinske gorice. Ljudstvo Jezusovo je bilo odpotovalo z Abraham iz Kaldeje in je bilo dospelo z Jožefom v Egipt; Mojzes ga je bil pripeljal nazaj iz Egipta proti deželi kananejski; sedaj pa se je največji izmed Osvoboditeljev vračal, ker mu je pretila nevarnost, na bregove one reke, kjer so prvega rešitelja rešili iz vode, da otme svoje brate.

Egipt, ta gnil košček zemlje in v prvih časih ognjišče vseh nesramnosti in sijajnosti, za afrikanško Indijo, kjer so se razbijali in izginjali v smrt valovi zgodovine — Pompej in Antonij sta bila malo let prej na njegovih bregovih končala svoj sen o cesarstvu in svoje življenje — ta čudovita dežela, rojena iz vode, v solnco sežgana, zalita s krvjo toliko različnih narodov, ta dežela, kjer je bilo toliko bogov v obliki živali, ta absurdna in nadnaravna dežela je bila vsled čudnega kontrasta predestinirano pribežališče begunčev.

Egiptovo bogastvo je bilo v blatu in v mastni nesnagi, katero je Nil vsako leto s plazilec vred prevrnil čez puščavo. Stalna misel Egiptova pa je bila smrt. Debeli narod ni hotel smrti in jo je zanikal; mislil je, da bo smrt premagal z materijelnimi pretvarami, z maziljenji in z mesnim telesom sličnimi podobami, ki so jih klesali njegovi kiparji. Bogati, tolsti Egipčani, sin blata in nesnagi, oboževalci Vola in Kinokafala, ni hotel umreti. Zidal je za drugo življenje neizmerna pokopališča, polna povitih in z dišavami prežetih mumij, polna lesenih in mramornatih podob. Zidal je piramide nad svojimi mrličji,

da bi jih kamenita groblja varovala trohnobe.

Ko je pozneje Jezus že mogel govoriti, je izrekel sodbo proti Egiptu: a proti Egiptu, ki ne leži samo ob bregovih Nila, proti Egiptu, ki še ni izginil z zemeljskega površja s svojimi kralji, skobei in kačami vred. Kristus je bil tisti, ki je imel dati odločen in večni odgovor egipčanskemu terorju. On je bil tisti, ki je imel obsoditi bogastvo, katero prihaja iz blata in se povrača v blato. On je obsodil vse zarodke trebušnatih letoviščarjev ob Nilu; pozneje pa je premagal smrt brez izdolbenih zabojev, brez mrtvaških dvorov, brez kipov iz granita in bazalta. Premagal bo smrt z naukom, da je greh požrenejši od črvov in da je čistost duha edina dišava, ki varuje pred pokvarjenostjo.

Oboževalci blata in živali, hlapci bogastva in zveri, se ne bodo mogli rešiti. Njihovim grobovom bo ostal le pepel, glen, ki je zdaj tu, zdaj tam kakor živalske mrhovine, pa najsi bodo grobovi visoki kakor gore, okinčani kakor ginekéji (ženske sobe) kraljice, beli in čedni od zunaj kakor grobovi Farizejev.

Človek ne triumfira nad smrtjo, če prepisuje življenje s kamnom ali lesom: kamen se zdrobi in postane prah, les strohni in se povrne v prah, oba pa sta blato, večno blato.

Izgubljeni in najdeni.

Egiptovsko pregnanstvo je bilo kratko. Vrnil se je v materinem naročju. Celo dolgo pot tja do hiše očeteve ga je zibal potrpežljivi korak jezdne živali. Bila je ubožna bajta in delavnica, kjer je pelo kladivo in je škripala pila do trde noči.

Kanonični evangelisti nimajo nikakih poročil o teh letih; apokrifni jih imajo še celo preveč, a so skoraj sramotilna.

Modri zdravnik Luka ne omenja drugega kot da je deček »rastel in postajal krepek« da torej ni bil reven in bolehen. Bil je razvit kot se spodobi, čvrst, samo zdravje ga je bilo, bil je pač, kakor je moral biti le On, ki je pozneje drugim vračal zdravje s samim dotikom svoje roke.

Vsako leto, tako pripoveduje Luka, so šli Jezusovi starši v Jeruzalem na praznik opresnih kruhov, ko se je praznoval spomin na izhod iz Egipta. Šlo jih je mnogo skupaj, sosedje, prijatelji in domači, tako da so potovali v družbi in so laže pozabili, da je pot dolga in cesta dolgočasna. Hodili so veseli, tako kot če bi šli na veselico, ne pa na spominsko slovesnost trpljenja, kajti Velika noč je bila postala v Jeruzalemu neizmerno žeganje, sestanek vseh Judov, razkropljenih po cesarstvu.

Dvanajst Velikih noči je bilo preteklo po Jezusovem rojstvu. Tudi ti stega leta so bili v Jeruzalemu. Ko se je bila nazareška družba iz svetega mesta že napotila proti domu, je Marija zapazila, da njenega sinčka ni z njimi. Iskala ga je cel dan, izpraševala je od kraja vse znanke, ki jih je srečevala, če so ga kje videli.

A nihče ni vedel ničesar o njem. Drugo jutro se je mati vrnila, prehodila je še enkrat vso pot, hodila je okrog po jeruzalemskih cestah in trgih ter vprla svoje črne oči v vsakega dečka, na katerega je naletela; izpraševala je matere, sedeče na pragovih hišnih duri, prosila je kmete,

ki še niso bili odšli, naj ji pomagajo najti sled za izgubljenim. Mati, ki je izgubila svojega otroka, nima miru, dokler ga ne najde; ne misli več nase, ne čuti utrujenosti, znoja in lakote; ne otresa prahu s svoje obleke, ne popravlja si las, radovednost tujcev ji ni mar. Njene zmešane oči vidijo samo podobo njega, ki ga nima več poleg sebe.

Končno, bilo je že tretji dan, je šla v tempelj, oprezovala je po dvorišču in zagledala koncec koncev v senci nekega hodnika gručo starih, ki so se pomenkovali. Boječe se je približala — kajti oni možakarji v dolgih kutah in z dolgimi bradami so se ji zdeli preveč imenitni in bi ne bili niti porajali za ubogo galilejsko ženo — in zapazila je sredi starih valovite lase, svetle oči, rjavi obraz in sveža usta svojega Jezusa. In oni starci so govorili z njenim Sinčkom o zakonu in o prorokih; izpraševali so ga, on je odgovarjal. Ko pa je odgovoril, je tudi sam izpraševal in oni so ga poučevali, začudeni, da dečko pri teh letih pozna tako dobro besede Gospodove. Spominjal se je knjig, katerih branje je slišal v mali sinagogi nazareški; njegov spomin pa ni bil izgubil od vsega tega niti enega zloga.

Par trenutkov ga je Marija le gledala in skoraj ni hotela verjeti svojim očem; njeno srce, ki ji je ravno ta hip utripalo od tesnobe, ji je bilo sedaj močnejše in močnejše od začudenja. A zdržati ni mogla več; nenadoma ga je poklicala glasno po imenu; starci so se umaknili in žena je vzela iz njih srede svojega sinčka ter ga privila tesno na svoja prsa brez besedi; zmohila mu je obraz s solzami, ki jih je dotlej zadrževala iz spoštovanja.

Prijela in ga odpeljala... Sedaj, ko je gotova, da ga ima poleg sebe, da ga ni izgubila, se srečna mati spominja obupane matere.

»Zakaj si nama to storil? Glej, tvoj oče in jaz sva te žalostna iskala.«

»Zakaj si me iskala? Ali nisi vedela, da se moram pečati s stvarmi, ki so mojega Očeta?«

Težke so te besede, zlasti če jih reče dvanajstleten dečko materi, ki je trpela tri dni radi njega.

»In onadva, nadaljuje evangelist, »nista razumela, kar jima je bil povedal.«

Toda mi, ki imamo za seboj toliko stoletij krščanskega izkustva, lahko razumemo te besede, četudi se zde na prvi pogled trde in prešerne.

— Zakaj me iščeta? Kaj še ne veste, da se jaz ne morem izgubiti in da mene nihče ne bo izgubil, niti oni, ki me bodo položili v zemljo? Povsodi bom, kjer kdo vame veruje, četudi me oči ne bodo videle; noben človek me ne more zgrešiti, samo da me hrani v srečo. Ne bom se izgubil, ko bom sam v puščavi, kadar bom sam na valovih jezera, ko bom sam na Oljski gori, ko bom sam v grobu. Če se skrijem, se vrnem, če umrjem, vstanem in kdor me izgubi, si ne more kaj, da ne bi me zopet našel.

In kdo je oni oče, ki o njem govorite? Je li oče po postavi, je li oče po ljudeh? Toda moj pravi Oče je v nebesih; je Oče, ki je govoril s patrijarhi iz obličja v obličje, ki je govoril z usti profetov. Vedeti moram, kaj jim je povedal o meni, njegovo

večno voljo, postave, ki jih je dal svojemu narodu, pogodbe, ki jih je sklenil z vsemi. Če moram storiti, kar je zapovedal, se moram baviti s tem,

kar je v resnici Njegovega. Kaj je postavna začasna vez v primeri z vezjo, ki je mistična, ki je duhovna, ki je večna?

Kaj pravijo Amerikanci.

V zelo razširjeni angleški reviji „The Current History“, ki izhaja kot priloga velikega ameriškega dnevnika „Newyork-Times“, je napisal g. Denny članek o razmerah v Jugoslaviji, iz katerega posnemamo sledeče važnejše odstavke:

„Belgrad je prestolica Srbije. To je tipična balkanska naselbina z blatnimi, umazanimi ulicami in z nizkimi hišami (danes je tudi že visokih palač precej v mestu, op. ur.). Po ulicah vozijo volji težke vozove, krik in vik je silen. Poznajo tudi še krvno osveto (vendetta - clansmen). V mestu vidiš muslimanske politike, grško-pravoslavne pape in poslušaj divjo cigansko godbo pri večni črni kavi in neštivilnih cigaretah. Zrak je poln intrig in korupcije. Še pred eno generacijo je bil Belgrad turško mesto. Belgrad je orijent.“

„Agram“ (Zagreb) je prestolica Hrvatske in Slavonije. To je divno, moderno mesto; nemišl v svojem slogu, v znanosti, v trgovskih metodah in po svojem duhu. Izprememba imena „Agram“ v „Zagreb“ ni imela nikakih posledic, ker je Zagreb še bolj avstrijski kot Dunaj. Zagreb je zapad.“

Nato pripoveduje g. Denny o parlamentu, kamor Hrvati nočejo iti, o Pribičeviću in Pašiću in o srbskih metodah. Potem preide na Radiča, o katerem pravi:

„To je debeluhast, kratkoviden gospod srednjih let. On hoče napraviti Hrvatsko podobno Združenim državam, čeprav še nikdar ni bil v Ameriki. Kmetje ga naravnost obožujejo, čeprav on ni kmet, ampak knjigotržec in „vrlo

dobro podkožen“. Kljub študiranju v Parizu je silno neveden. On želi hrvatsko republiko v jugoslovanskem kraljestvu.“

Gospodarsko razmerje med Hrvati in Srbi opisuje g. Denny takole: „Hrvatski kapital se pritožuje nad Belgradom. Srbi vladajo, Hrvatje pa plačujejo. Hrvatske železnice so aktivne, srbske pa delajo z velikim primanjkljajem.“

Koncem svojega članka pravi g. Denny, da je federalizem v Jugoslaviji neizbežen... Pašićeva metoda tlačenja ne bo nič pomagala.

Katolištvo na severu, kapital v Zagrebu in prirojena slabost srbskega vladnega sistema bo federacijo (zvezno državo) izsilila. To se bo morebiti pokazalo že pri prihodnjih volitvah.

Pravo „edinstvo“ v državi SHS predstavlja kmečka večina, ki znaša do 80% prebivalstva. Ko bo ponehal narodnostni boj v državi, se bo začela kmečka borba. Slabi agrarni zakoni bodo dovedli bosanske begle, hrvaške grofe in srbske birokrate v en takor, kmete na severu in jugu pa v drug tabor. Zmagali bodo kmetje.

Predvidevam, da bo Jugoslavija ostala politično ujedinjena. Ona bo „demokratsko“ kmečko kraljestvo, v katerem bodo vladali konservativni mali kmetje. Nad temi kmeti bodo vladali koncesionirani ameriški bankirji. Kmetje bodo prav radi videli, če bodo Amerikanci gradili železnice in izkoriščali vodne sile, in bodo zadovoljni, če jim ne bo treba plačevati previsokih davkov.“

DOPISI.

Kozje. K članku „Delaj brez plačila“ v predzadnjem „Avtonomistu“ bi bilo pripomniti to-le: Gorje duhovniku, ki bi ne oznanil s prižnice državnega praznika, slabo zanj, ako bi na državni praznik ne hotel opraviti službe božje in bi ne stal pred oltarjem, ko se poje državna himna. Lansko leto nek kaplan ni stal pred oltarjem, ko se je pela državna himna. Okrožno sodišče in okrajno glavarstvo ga je zasliševalo in preganjalo, kakor zločinca. Centralistični listi so klicali na pomoč policajdemokrate, češ, država duhovščino dobro plača in zato je duhovščina dolžna dati državi, kar je njenega. Proti državi

himni kot taki pameten človek nima ničesar, samo poje se naj v Sloveniji v slovenskem, v Srbiji pa v srbskem jeziku. Vedeti je treba tudi to-le: V decembru sta dva državna praznika. Kako naj sestradan duhovnik, v slabi obleki in v slabem obuhalu, v mrazu, kakor je navadno v decembru, stoji še po končani službi božji pred oltarjem. Dvomimo, če bi hotel kdo drugi za plačo, kakor jo daje danes država duhovniku, stati pred oltarjem, ko se poje državna himna. To ljudstvo ve in zato ob državnih praznikih ne prihaja v cerkev, če ta dan ni ravno nedelja. Tega je kriva država sama, oziroma režim!

Dnevne vesti.

Srečno in veselo novo leto želita vsem naročnikom in bralcem

Uredništvo in uprava „Avtonomista“.

Agitirajte za „Avtonomista“ in nabirajte zanj naročnike! Ob novem letu je za to najlepša in najugodnejša prilika! Danes, ko je strta demokratska strahovlada v Sloveniji, se vsak lahko prosto giblje in nikomur se ni bati nikakih sitnosti ne v uradu in ne v trgovini in nikjer, če se javno pokaže kot **odločen Slovenec in odločen avtonomist**. Naš list bo zastopal prekoslej z vso energijo naše domače slovensko stališče in bo odločno stal na braniku naših slovenskih interesov. Naše geslo je kratko: **Lastna zakonodaja na slovenskih tleh vzrastlega slovenskega naroda!** V teh besedah je povedano vse! Danes ko se z malimi izjemami vse peha in trudi za belgrajsko „milostjo“, je slovenskemu ljudstvu krvavo potreben list, ki se upa z vso brezobzirnostjo nastopati proti neznosni pokvarjenosti v politiki in v javni upravi. **Zahtevajte „Avtonomista“ po vseh javnih lokalih!** Kjer ni „Avtonomista“, tja ne zahajajte, kajti kogar je javno sram biti zaveden in odločen Slovenec, tam za zavednega in odločnega Slovenca ni mesta! Zavedni in odločni slovenski možje se družijo z zavednimi in odločnimi Slovenci, pokvarjene in prodane duše naj se pa družijo med seboj! Tako povejte možato in odločno povsod! Zavedni in odločni!

Naročnino za prihodnje leto smo prisiljeni zmerno zvišati. Mi ne razpolagamo z nikakimi fondy in ne uživamo nikakih podpor, ampak ravno nasprotno: Polena nam lete pod noge od vseh strani. Komur pa je kaj na tem, da se „Avtonomist“ ohrani vsaj tak kakršen je, oziroma da se še izboljša in spopolni, bo tudi zvišano naročnino prenesel in mu gotovo ne bo žal. Vzemite dopisnico in napišite nanjo naslov: Uprava „Avtonomista“ v Ljubljani, Breg št. 12. — Na drugo stran pa: Naročam „Avtonomista“ za en... (mesec, četrletje, polleta, leto). Uprava lista bo takoj odposlala list s položnico vred, da vam ne bo treba plačati visoke poštnine za vposlani znesek.

Državni uradniki bodo dobili za novo leto po 50.000... dinarjev draginske doklade. Naročeno pa je, da v dotičnih pobotnicah izpuste številko 5.

Vzdih. Dne 27. decembra je objavilo „Jutro“ vest, da je za velikega župana v Mariboru imenovan g. dr. Sajovic iz Kočevja. Ko je bral visok uradnik pri pokrajinski upravi v Ljubljani to „veselo“ vest, je vzdihnil: „Kaj vraga me je motilo, da sem šel med demokrate!“ Nato se mu je glava otožno povescila in zabredla v globoko premišljevanje. Ko se bi mož prebudil iz svojih sanj, bo storjen odločen korak: Iz vnetega demokrata bo postal še vnetjši „radikalec“. Samo Slovenec ne sme biti! Kaj pa naj počne Slovenec

brez črevesa? Brez svojega bi še živl, ampak brez tujega, to je tisto...

Veliki župani. Belgrajska vlada je imenovala (ali bo pa še imenovala) za Slovenijo dva „velika župana“. Ta dva gospoda bosta neke vrste „furmana“. Imela bosta namreč nalogo, da prepečeta kolikor mogoče veliko Slovencev v „edino zveličavni tabor“ srbske radikalne stranke. Eden bo nalagal svojo „furo“ v Ljubljani, drugi pa v Mariboru. Mi jima želimo obema mnogo sreče. Kajti kolikor prej bosta odpeljala tisti gnoj iz Slovenije, ki je vsakomur na prodaj, toliko bolje bo za nas, ki bomo ostali doma to, kar smo: **zavedni Slovenci**.

Razložek med radikali in „jugosloveni“. Radikali povedo odkrito, da so Velikosrbi, ki bi radi posrbili Hrvate in Slovence. Demokrati in drugi „jugosloveni“ pa so mnenja, da ni dobro tega odkrito povedati, ker se boje, da se ne bi ljudje nekoliko uprli, ampak oni bi nas radi posrbili tako zlepa, z božanjem. Tako n. pr., kakor se mora sitnim in upornim otrokom z vsemi mogočimi obljubami prigovarjati, da pogoltnejo eno žlico neprijetnega ribjega olja. V tem je vsa razlika med radikali in „jugosloveni“. Kdor pa je zaveden Slovenec, bo pokazal enemu in drugemu vrata in mu svetoval, naj izgine čim prej v Piškepejo! Tam je lahko „radikalec“ ali pa „jugoslovenec“.

Minister za Slovenijo sprejema. O Božiču in na Štefanji dan je sprejemal poklone v vladni palači na Bleiweisovi cesti minister za Slovenijo g. dr. Niko Zupanič. — Klanjat se je prišlo mnogo, mnogo ljudi, tako da je radikalni stranki uspeh pri prihodnjih državnoborskih volitvah zagotovljen.

Božičnega sprejema v vladni palači se nista udeležila dr. Žerjav in minister na razpoloženju g. Pucelj. Dečev nihče rad ne gleda.

Nova kočevska železnica. Kakor izvemo iz dobro poučenega vira, bodo gradnjo nove kočevske (Puceljeve) železnice prihodnji teden ustavili. Ali bo g. Pucelj vesel!

Komunisti za najširšo avtonomijo v Jugoslaviji. Komunistično glasilo „Borba“ z dne 23. decembra objavlja poročilo o 4. kongresu komunistične internacionale. V tem poročilu objavlja tudi referat tov. Ravensteyna o položaju na Balkanu. V tem referatu pravi med drugim sledeče: „Položaj povečane kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev, ni nič boljši od položaja na Grškem. Razen gospodarskih nadlog v krajih, kjer je besnela dolgoletna vojna, divja v Jugoslaviji plemenska politična borba. Če popolnoma zaslepljeni belgrajski vlastodržci ne bodo ob pravem času prisiljeni, da napravijo konec absolutističnemu centralizmu in ne pristanejo na široko avtonomijo posameznih delov Jugoslavije, bo tudi obstanek Jugoslavije vprašanje časa.“

Salonski voz, s katerim se je vozil g. minister Pucelj iz Velikih Lašč v Belgrad in nazaj, je že popravljen. Sedaj se prevaža z njim g. minister dr. Niko Zupanič.

Debeli ljudje. Na Štefanji dan sta se odpeljala iz Ljubljane v Belgrad g. pokrajinski namestnik Ivan Hribar in g. minister dr. Niko Zupanič. Kakor poroča „Jutro“ sta si naročila vsak svoj salonski voz. Salonski voz je namreč voz, kamor bi ljubljanski Predovič natlačil najmanj 100 najdebelejših prašičev, tako je velik. Za naše gospode pa v enem vozu ni bilo prostora...

Ljubljanski župan. Kakor izvemo iz dobro poučenega vira, bo ljubljanski župan potrjen že prihodnji teden.

Naš račun. Na prvi strani objavljamo danes naš proračun za prihodnje leto. Prosimo „Kmetijski list“, ki nam jako rad očita vse mogoče „cesarske“ in „klerikalne“ fonde, da tudi on stori isto. Mi nimamo ničesar prikrivati.

Kako naročim „Avtonomista“? Napišite na dopisnico sledeči naslov: Uprava „Avtonomista“, Ljubljana, Breg št. 12. — Na drugo stran pa: Naročam „Avtonomista“ za 1 mesec (za 1 četrletje, polleta, celo leto). Spodaj pa svoj natančen naslov (ime in kraj in zadnjo pošto). Kakor hitro prejme uprava dopisnico, odpošlje na označeni naslov poštno položnico, s katero odpošljete naročnino.

Nasprotstvo. V časopisih smo te dni brali, da so nekateri radikali v Belgradu zelo nezadovoljni z imenovanjem dr.

Nika Zupaniča za ministra za Slovenijo. To je res. Največji nasprotnik g. ministra dr. Zupaniča je radikalski veljak in minister „na razpoloženju“ dr. Velizar Janković, o katerem pravijo Belgrajčanke, da je zelo lep fant. Isto mnenje ima o sebi baje tudi g. dr. Zupanič in od tod nasprotstvo.

Za velikega župana v Ljubljani bo imenovan g. dr. Lénard iz Belgrada. Ako bi ta odklonil, pride v prvi vrsti v poštev g. dr. Fran Ilesič...

Veliki župani in nedeljiva Slovenija. V dnevnikih listih beremo, da sta se odpeljala v tork ali v sredo gg. Ivan Hribar in g. minister dr. Zupanič v Belgrad, baje da tam doli poučita radikalno gospodo, da mora Slovenija ostati nerazdeljena na „oblasti“, če bi jo namreč delili, bi dali s tem preveč dobro agitacijsko snov „prevratnim elementom“ pri bodočih volitvah. Škoda za trud teh gospodov! Po našem mnenju je namreč čisto vseeno, ali „vladata“ v Sloveniji dva „velika župana“ ali pa eden, kajti oba ali pa eden se bodo morali Belgradu pokoriti na migljaj. Zateva po nedeljivosti Slovenije je sicer prav lepa reč, ampak mnogo premalo je to! Mi zahtevamo ne le nedeljivost Slovenije, ampak tudi **lastno zakonodajo** za nedeljivo in nedeljeno Slovenijo! S to zahtevo bodo pa prišli naši slovenski „radikali“ in „jugosloveni“ na dan šele čez kakih 25 let! Čez toliko časa jih bo namreč srečal prvi „cink“ pameti.

Obolel je. Takoj po prihodu raznih slovenskih veljakov v Belgrad je ministrski predsednik Pašić težko obolel. Vnela so se mu čreva...

V pokoj pojdeti, kakor se po Ljubljani govori, kraljevskega namestnika namestnik g. dr. Baltič in načelnik oddelka za socialno skrb g. Adolf Ribnikar. G. Adolf Ribnikar bo vstopil zopet v službo na magistratu v Ljubljani.

Kaj poročajo listi o dr. Šušteršiču. „Slovenec“ z dne 28. decembra poroča iz Belgrada: Semkaj je došel pokrajinski namestnik za Slovenijo Ivan Hribar, ki je dopoldne posetil Nikolo Pašića, nato pa notranjega ministra Vujičića. Njegov poset spravlja v zvezo s premeščanjem in vpokojitvijo nekaterih uradnikov. Pokrajinski namestnik Iv. Hribar je predlagal tudi Nikoli Pašiću, naj bi radikalna stranka nastopila pri volitvah v Sloveniji skupno z dr. Šušteršičem. Ta predlog je bil v radikalnih krogih hladno sprejet. Razumljivo je, da je prišel v Belgrad skupno s Hribarjem tudi dr. Šušteršič, ki se pa tekom današnjega dne ni razgovarjal z nobeno politično osebo ter bo poizkušal šele jutri stopiti v stik z radikali. Tekom jutrišnjega dne bo sprejet od nekaterih prvakov radikalne stranke. Dr. Šušteršič bi imel kandidirati v ljubljanski oblasti, ako se odkrito izjavi za radikalno stranko. Radikalna stranka bo razen tega forsirala svojo listo samo še v štajerski oblasti. Prihod dr. Šušteršiča se komentira v vseh političnih krogih. — „Jutro“ od istega dne pa poroča: Danes je došel v Belgrad bivši voditelj klerikalcev dr. Šušteršič. Nocoj je po dr. Lenartu prišel v stik z dr. Vojislavom Janičem, tajnikom radikalnega kluba ter se bo jutri najbrž sestal s Pašićem.

Kdaj bodo zvišane uradniške plače? Potrpežljivost prebije železna vrata. — smo čitali včeraj v šoli! — Zakaj bi bili torej uradniki in učitelji tako nestrpni, če nam takoj ne uredijo plač, razmeram in času potrebno? Dokler se še smemo vsaj enkrat na dan najesti in dokler še imamo kakšne stare zakrpane čevlje pa za ogniti star ponošen površnik, še ne bomo umrli gladi in mraza. In pravijo: „Dokler človek živi, mora delati.“! — No, torej potrpiamo še malo in delajmo z veseljem(!), saj vendar vidimo, kako neumorno delajo visoki gospodje za — zavlačevanje uradniške pragmatike, s katero je sklenjeno tudi povišanje plač. — Kaj bi neki začel ubogi uradnik z denarjem, če mu povišajo plačo sedaj, ko stoji dinar razmeroma še precej visoko? — Saj vendar ni vajen kalkulirati s tisočaki, kakor nekateri slavni gospodje v Belgradu! — Kupil bi si morda ščipalnik, pa rokavice, nemara še celo cilinder in kratke h... — oh gorje! potem bi postal preveč podooben „nekomu“? — Treba je si povlačevati tako dolgo, da bo zmanjkalo dolarjev in zlata, ko bo dinar zopet padel. — Potem pa nam bodo iz srca privoščili

povišanje plač, ter nam s tem veliko-dušno pomagali iz luže v mlako! — Kako bo pa potem nadalje? — Ista beda kot poprej in še hujša, ker ne bomo imeli ničesar več prodati, kar smo bili prisiljeni storiti sedaj, če so nas doleteli kakšni nepredvideni stroški. Slavni gospodje pa si bodo umivali roke, češ, mi smo Vam najboljše hoteli in nismo znali, da bo tako prišlo! — Toda, „Kdor veruje, bo zveličan!“ — Nimamo zaprtih oči, da bi slepo verovali; ampak zagotavljam vse tiste, kateri nas sedaj tako do skrajnosti mučijo, da si bomo njih imena zapomnili. In četudi pošteno srce ne hrepeni po dejanskem maščevanju, bo vseeno prišel dan plačila, ko bo, pod sedanjim režimom zasluženi uradniški živeli, poklical na vodilna mesta take moče, ki se nosijo v srcu čut poštenosti; a svoje dosedanje tlačitelje globoko zaničeval in pokončal njih spomin še v svojih potomcih.

Prizadet uradnik.

Francoska vlada — proti centralizmu. V zadnjih dneh se je v francosko skupščini (komori, »chambre«) vršila proračunska debata za izvojevano provincijo Alzacijo-Lotarinsko, ki je pred svetovno vojno bila v nemški oblasti in upravi. Pri tej priliki so francoski šovinisti-centralisti zahtevali, naj se ta dežela v vsakem oziru podredi centralistični upravi iz Pariza, kakor vsi prejšnji stari deli Francoske. Vlada pa je odločno vztrajala na svojem dosedanjem stališču in z ogromno večino prodrla: da imej Alzacija-Lotaringija, kakor doslej, svojega posebnega komisarja kot načelnika (da ima torej posebno avto-

nomijo), da se naj upravlja še po dosedanjih nemških zakonih, **zlasti ker se ti (osebito civilni) moderni, francoski pa zastareli**, da se pustijo šolske posebnosti itd., sploh da se prilagoditev francoski upravi izvršuj polagoma, stopnjama. Tako francoska vlada! (Glej »Journal des Débats«, 3. dec.). — Kaj pa naša vlada in Slovenija?

Volilni oklic. Rad bi postal državni poslanec. Revez sem in nimam nič. Zato bi mi to ravno prav prišlo. Znam brati, pisati in lagati. Ne obljudim nikomur nič ne, ker ne vem, kako in kaj bo. Stranke nimam — kje pa naj jo vzamem? Zato prosim vse, ki bi mi hoteli dati svoj glas, **zlasti vse Pepete**, da napravijo meni in sebi za god lepo veselje, in mi naznanijo z dopisnico, kjer naj napišejo svoj naslov, če hočejo zmagati Pepetov. Na eno karto se jih lahko podpiše tudi več. Če se bo oglasilo dovolj dobrih ljudi, napravimo v dveh dneh „stranko Pepetov“ in gremo na vlado po škatlje in kroglice. Če nam jih tam ne bodo dali, pojdemo pa v apoteko ponje. Prvih 24, ki se oglašajo, bodo tudi lahko kandidati. Poskušimo, mogoče pojde! In potem bodo vsi, ki mi pišejo karto, volilci, jaz bom pa poslanec bil. — Dostavek: Vsem, ki me bodo volili, bo poslala uprava „Avtonomista“ poštno položnico za naročnino na „Avtonomista“. — Sedaj pa pozdravlja vse skupaj: Jože Petrič. (Naslov: Uprava „Avtonomista“, Ljubljana, Breg št. 12). Prihodnjic bom razložil svoj „program“, danes še ni gotov, ker fabrika zaradi praznikov ni delala.

lahko daje, da bo dohodek čim večji. Glavni kmečki pridelek je žito. Za žito pa pri nas ni vsak kraj. Raste sicer povsod, toda kakšno in koliko! **To je najboljše znamenje, da nekaj ni v redu.**

Kjer žito slabo raste, tam je ali v zemlji premalo gnojja, ali pa zemlja za pridelovanje žita ni prikladna. V prvem slučaju se lahko opomore nedostatku z **umetnimi gnojili**, v drugem pa je treba izpremeniti nasad in poskusiti s kakim drugim proizvodom.

Če se vkljub vsem poskusom pokaže, da zemlja ni za žito, je treba poskusiti s **krmo in z živinorejo**. Toda tudi hranilne trave potrebujejo vsestne oskrbe. **Ni vse eno, kakšno travo seješ na te ali one vrste zemlje in s čim gnojiš.** To je treba vse preizkusiti. Jako važno pomoč nam dajejo v tem oziru razna **preizkuševališča in kemični kmetijski zavodi**. V teh zavodih ti povedo proti mali odškodnini, kaj je za tvojo zemljo najboljše oziroma kako zemljo lahko izboljšaš, da boš dobil čim več žita ali krme.

Bogat vir dohodkov je za našo deželo **sadje**. Če hodiš okoli po deželi in razgleduješ razno sadno drevje, pa moraš skoro obupati. Večino našega sadnega drevja tvorijo samorastli podivjanci, **ne pa skrbno pripravljeni nasadi plemenitih in zlahtnih vrst**. To je velikanska gospodarska škoda. Ljudje tudi redko kje vedo, kako je treba pravilno ravnati z zlahtnim sadjem, da prinese pričakovani dohodek, ampak ravnaajo z drobnimi lesniki tako kakor z najlepšim sadjem: vse v en koš!

Sedaj po zimi imajo naši kmetje

krasno priliko, da se nekoliko pouče v umni sadjereji in pripravijo vse potrebno za spomlad. Dve, tri leta je treba pričakati in mali trud se bogato poplača! Knjig o umni sadjereji in o sadjarstvu je tudi dovolj in mi smo vedno pripravljeni na tozadevna vprašanja odgovoriti in dati potrebna pojasnila. Seveda ne bo za vsak kraj porabno, kar stoji v knjigah, marsikaj se pa le lahko poskusi in nov bogat vir dohodkov se bo odprl vsakega, kdor bo sadjereji posvetil nekoliko skrbi in truda.

Naj omenimo še eno važno panogo kmekega gospodarstva: **To je čebelarstvo**. Čebelarstvo zahteva danežne precej razuma in znanja, toda ta trud se bogato izplača. V bližini vsakega kraja se nahaja navadno kakšen čebelar. Zakaj ga ne obiščete? Zakaj ga ne izprašate, kako in kaj?

Če dober čebelar vidi pri vas zanimanje za to stroko, vam bo gotovo vsak rad dal potrebna začetna navodila. Kako velikanski dohodek pa bi čebelarstvo danes lahko donosalo naši deželi, sledi iz zadržanih izkušenih čebelarjev, ki pravijo, da bi naša dežela lahko dobila vsako leto **milijardne dohodke**, če bi gojila čebele v taki meri kakor bi jih lahko.

Kmetje, poprimite se teh nasvetov in ne bo vam žal. Zapomnite si, da vam nihče ne bo pomagal, če si ne boste pomagali sami s svojim delom!

Vrednost denarja. V sredo je veljalo v Zagrebu: 1 dolar 376 kron, 1 lira 12 kron, V Curihu je veljalo 100 jugokron 1 frank 47 centimov. Zadnje dni se drži krona v Curihu na višini okoli 1.45.

Gospodarstvo.

Izgledi naše valute.

Naš denar je zopet padel in je danes ravno tam, predno so ga začeli „dvigati“. Zgodilo se je **napačno tako**, kakor smo mi vedno navedovali. Finančni minister dr. Kumanudi in njegov pomočnik Plavšič sta šla, novi finančni minister pa je povedal, da je našel za svojim prednikom državne blagajne — prazne. Dolarji, ki si jih je država izposodila pod težkimi pogoji v Ameriki, in zlate avstro-ogrške krone — vse to je izginilo s Plavšičem vred, ko je poprej vse ljudi pošteno naplaval — razven nas. Mi smo povedali resnico in kdor je nas poslušal, je dobro odrezal, kdor pa tega ni storil, je „plačal gor!“

Ta politika „dviganja valute“ je napravila vsemu našemu gospodarstvu **ogromno škodo**. In opravičeno se sprašujejo ljudje, če ne bodo Plavšiča in njegovega ministra postavili pred sodišče? To se ne bo zgodilo. Zakaj Plavšič ni neumen, ampak je zelo pameten človek. On je videl gospodarski dilantizem, ki vlada pri nas, pa si je mislil, zakaj bi se ne vtaknil vmes in pomagal na noge — ne dinarju, ampak svoji „Balkanski banki“? Če tega ne storim jaz — tako si je najbrže mislil — bo storil to kdo drugi. Denarja — dolarjev in zlata — država itak ne bo pametno porabila, toraj je bolje, da sem jaz zraven. In je šel in je storil tako, mimogrede pa je naplaval vse naše „gospodarske kroge“ tako sijajno, kakor je to storil nekdanj v Nemčiji znani „kopeniški stotnik“ s cesarskimi soldati. In ljudje so res verjeli, ker je kurz dinarja nekoliko poskočil, če prav bi jim morala že naravnata pamet dati pravo spoznanje. Mi imamo danes zadoščenje, da smo prav povedali in kar je glavno, **da smo povedali po resnici**.

Kako pa bo vnaprej nas bo marsikdo vprašal: Na to pravimo: **Prej slabše kot boljše!** Naš denar bo še padel, draginja bo še šla navzgor. Zato naše prerokovanje imamo naslednje tehtne razloge:

Mi se gremo bolj in bolj — soldate. To pa stane. Dobra armada potrebuje denar, denar in denar. Vemo, da skriva vlada v Beogradu v svojih miznicah še načrte za **dvoje velikih posojil**

za soldate. Toraj se bomo znova zadolžili. Drugo je pa tole: Naša država se udeležuje evropske konference v Lozani, kjer se ureja turško vprašanje v Evropi in v Aziji. Mi nismo mejaši Turkov in nikoli ne bomo, toraj bi pameten človek mislil, da mi nimamo v Lozani ničesar iskati. Toda Francozi in Angleži so našega zunanega ministra dr. Ninčiča tja povabili in on je radevolje šel tja. Ko je bil enkrat tam, je šele spregledal zakaj gre. Gre namreč za plačilo starih turških dolgov francoskim in angleškim kapitalistom **še izza balkanske vojne v l. 1912**. Takrat so si namreč Srbi, Bolgari in Grki vzeli velik del nekdanje evropske Turčije. Vzele so zemljo, ljudi in inventar, dolgove pa, ki so jih imeli Turki na tej zemlji, pa ne. To je bilo leta 1912—13. Na zadnji mirovni konferenci v Parizu leta 1919. je bilo to vprašanje znova sproženo. Toda naša država je rekla, da teh starih turških dolgov ne prizna in zato tudi ni sopolpisala mirovne pogodbe s Turki, tolje takozvane sevrške pogodbe. Turki so se sedaj preko te pogodbe zopet vrnili v Evropo in sedaj hočejo francoski in angleški upniki — kapitalisti vedeti, kdo bo plačal njihove terjatve. **Zato** so našo državo povabili v Lozano in tam bomo sedaj morali prevzeti del tega starega turškega dolga, kakor Bolgari in Grki. Toraj zopet nov dolg, ki ga bomo vračali z obrestmi vred.

Tako lezemo bolj in bolj v dolgove. Zadolžen gospodar pa nikjer na svetu nima kredita. Toraj tudi mi in naš denar ne. Dokler bomo zmetali vse za soldate, stare in nove dolgove in njih obresti, pustili pa propadati vse važne državne gospodarske panoge, kakor n. pr. železnice, vodni in pomorski promet, administracijo — vse dotlej bomo pa več izdali kot zaslužili. Posledica takšnega gospodarstva more biti le — finančni polom. Kumanudijev in Plavšičev finančni polom je bil velik, ampak je komaj majhen člen v dolgi verigi naših nesreč.

Temna je bodočnost našega denarja!

ZA KMETE.

Dobri dohodki.

Glavni vir našega premoženja je naša zemlja. Kdor z zemljo količkaj lepo in skrbno ravna, temu zemlja bo-

gato plačuje njegov trud.

Zemljo pa je treba **poznati**, če hočemo od nje dobiti toliko, kolikor nam

Nekaj o davkih.

Moderna država mora zadostiti množičnim upravnim, gospodarskim, obrambnim, kulturnim in socialnim potrebam prebivalstva. V to svrhu pa potrebuje država mnogo denarja. Ta denar morajo zložiti državljani v obliki davkov.

Davek je dvoje vrste: direktno in indirektno. „Direktni davek“ imenujejo navadno tisti davek, ki ga davkoplačevalec plača direktno (= naravnost) pri davkariji. Taki davki so n. pr. zemljiški davek, hišni davek, obrtni davek, osebna dohodnina itd. „Indirektni davki“ pa so tisti, ki jih plačujemo **posredno**. Tak davek n. pr. je davek od soli, petroleja, kave itd. Tega davka ne neseemo plačati naravnost na davkarijo, ampak ga država pobere že pri carini oziroma pri proizvajalcih in prodajalcih obdavčenih predmetov, ki potem njim odvzeto svoto „prevajajo“ na kupca.

Danes prevladuje splošno mnenje, da so „indirektni davki“ **velika socialna krivica**. V modernih državah prevladuje načelo, naj prispeva k državnim stroškom tisti več, kdor ima več. Pri indirektnem davku, zlasti pri davku na predmete, ki jih vsak človek v enaki meri uživa ali potrebuje, pa to moderno načelo ne pride do veljave. Sirovašna delavka, ki popije zjutraj šalico kofeta, plača ravno toliko davka od tega kofeta plača ravno toliko davka od tega pije isto količino. To pa ni prav in ni socialno.

Zato poskušajo vse moderne države tako nepravilno razdeljene davke sploh odpraviti. Na mesto teh davkov pa uvajajo povsod „**progresivni dohodninski davek**“. Ta način obdavčenja je mnogo pravičnejši. Človek, ki ima na leto od svojega gospodarstva 1 milijon kron čistega dohodka, ložje plača 900 tisoč kron davka, kakor pa plača delavec, ki zasluži letno 5000 kron, le 5 kron, ker se da s 100. kronami še vedno ložje živeti kakor pa s 4995 kronami. Ta davek se imenuje „**progresiven**“ zato, ker odstotek, ki ga je treba plačati kot davek, ne ostane pri vseh dohodkih enak, ampak **raste** z višjimi dohodki, dočim oni, ki ima prav pičle dohodke, sploh nič ne plača.

Danes se drže „indirektnih davkov“ le še najbolj nazadnjaške in najmanj socialne države. Moderne države pa uvajajo vedno bolj **progresivno dohodnino**. Na žalost moramo reči, da spada naša država v prvo vrsto držav. Naše državno gospodarstvo sloni na krajcarjih revežev in ne na goldinarjih bogatinov.

Je pa še drug vzrok, da uvajajo moderne države progresivni dohodninski davek. Ta davek omogoča namreč veliko **štedenje v upravi**, ker dopušča opustitev cele vrste drugih davkov, za katerih vpisovanje itd. je potrebna cela armada uradnikov. Le pomislite, koliko dela povzroča pri nas „evidenca“ vseh 25 ali 30 vrst davkov, ki jih davčna oblast išče po naših žepih! Če bi imeli vpeljan samo progresivni dohodninski davek, bi vse delo opravila lahko dobra četrtina sedaj v davkarijah zaposlenih uradnikov! To je lep prihranek, ki bi prišel ali se davkoplačevalec v korist, ali pa bi se denar porabil za druge koristne namene.

Iz teh kratkih podatkov je razvidno, kako daleč smo mi še za modernimi državami zadaj.

IZDAJA LJUBLJANSKA ORGANIZACIJA SLOV. AVTONOMISTOV. Odgovorni urednik Jože Petrič. Tiskarna J. BLASNIKA NASL. v Ljubljani.

Spretni

nabiralci oglasov

(inseratni akviziterji)

naj se oglase v upravi »Avtonomista«, Breg št. 12. — Zaslužek dober.

Povolnoma varno naložite svoj denar v

VZAJEMNI POSOJILNICI V LJUBLJANI

R. Z. Z. O. Z.

sedaj poleg nunske cerkve

1. 1923 v svoji lastni palači ob Miklošičevi cesti poleg hotela „Union“.

Hranilne vloge se obrestujejo po **5½%** brez odbitka rentnega in invalidskega davka.

Vloge v tekočem računu se obrestujejo po **5%**.

Hranilne vloge so vezane na dobo četrt leta po **6%**, na dobo pol leta po **6¼%**.

Slavenska banka d. d. podružnica Ljubljana

preje Jugoslovanska Union-Banka

Zagreb.

Beograd.

Bjelovar, Brod n. S., Celje, Dubrovnik, Gornja Radgona, Kranj, Maribor, Monoštor (Baranja), Murska Sobota, Osijek, Rogaška Slatina, Sombor, Sušak, Šabac, Šibenik, Škofja Loka, Velikovec, Vršac.

Agencija: Buenos Aires (Argentina).

AFILIACIJE:

Budapest: Balkan bank R.T. Split: Jugoslov. industr. banka. Wien: Bankhaus Milan Robert Alexander

Delniška glavnica in rezerve ca. K 200,000.000

Izvršuje vse bančne posle najkulantneje.

Oblačilnica za Slovenijo r. z. z o. z. v Ljubljani.

Zadružna centrala za manufakturo en gros en detail.

Zgolj prvovrstni češki in angleški izdelki

Skladišče v „Kresiji“, Lingarjeva ulica 1, prvo nadstropje, — Prodajalna na drobno v Stritarjevi ulici št. 5. — Podružnica v Somboru (Bačka), Aleksandrova ulica št. 11.

Upoštevajte pri nakupih.

Antikvarijat, knjigarna

HINKO SEVAR

Ljubljana, Stari trg 34

kupuje in prodaja različne knjige v vseh jezikih po ugodnih cenah.

Najboljša in najsigurnejša prilika za štedenje!

Ljudska posojilnica v Ljubljani
Miklošičeva cesta št. 6 (tik za franč. cerkvijo)

obrestuje hranilne vloge in vloge na tekočem računu od 1. januarja 1923 po

5%

brez odbitka rentnega in invalidnega davka.

Ljudska posojilnica v Ljubljani je največja slovenska posojilnica in je imela koncem decembra 1921 nad 110 milijonov kron hranilnih vlog in nad 1,100.000 kron rezervnih zakladov. — Posojila se dovoljujejo na osebni kredit (proti menici), na hi-poteke in v tekočem računu.

Telefon:
Pisarne št. 57.

Konfekcijska tovarna „Frande“ d. z o. z. v Ljubljani.

Telefon:
Tovarne št. 532.

Tovarna

v Stožicah pri Ljubljani.

Centralno skladišče

v Ljubljani, Miklošičeva cesta 10./I.

Vse vrste moških in deških oblačil. Uniformiranje. Prvovrstni izdelki. Konkurenčne cene.

Zadružna gospodarska banka d. d.

Telefon št. 57.

Ljubljana, Miklošičeva cesta št. 10.

Račun pri ček, uradu št. 11945

Glavnica skupno z rezervami nad K 60.000.000.

Podružnice: Djakovo, Maribor, Sarajevo, Sombor, Split, Šibenik. Ekspozitura: Bled. — Interesna skupnost z Sveopčo Zanatlijsko banko d. d. v Zagrebu in njeno podružnico v Karlovcu ter z Gospodarsko banko d. d. v Novem Sadu.

Daje trgovske kredite, eskomptira menice, lombardira vrednostne papirje, kupuje in prodaja tuje valute in devize, sprejema vloge v tekočem računu in na vložne knjižice ter preskrbuje vse bančne in borzne transakcije pod najugodnejšimi pogoji. Pooblaščen prodajalec srečk Državne razredne loterije.